

Sygn. akt XV Ca 498/14

# WYROK

## W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Arleta Lewandowska

Sędzia: SO Brygida Łagodzińska (spr.)

Sędzia: SR del. Agnieszka Śliwa

Protokolant: protokolant sądowy Barbara Mischczuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 sierpnia 2014 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa U. Ł.

przeciwko J. C.

o alimenty

na skutek apelacji wniesionej przez powódkę

od wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie Zamiejscowy Wydział z siedzibą w Rawiczu

z dnia 12 marca 2014 r.

sygn. akt XIII RC 121/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I. i II. w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanego J. C. na rzecz powódki U. Ł. alimenty w kwocie po 300 zł (trzysta złotych) miesięcznie płatnych do dnia 15 każdego miesiąca począwszy od dnia 1 lipca 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z kwot;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 600 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Lesznie kwotę 180 zł z tytułu zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych;
4. wyrokowi w punkcie 1. nadaje z urzędu rygor natychmiastowej wykonalności

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 300 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

III. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Lesznie kwotę 180 zł z tytułu zwrotu nieuiszczonej opłaty od apelacji;

IV. przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lesznie na rzecz adwokata L. M. wynagrodzenie w kwocie 73,80 zł brutto z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

/-/ B. Łagodzińska/-/ A. Lewandowska/-/ A. Śliwa

## UZASADNIENIE

Powódka U. Ł. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika złożyła w dniu 28 czerwca 2013 r. pozew o zasądzenie od J. C. na jej rzecz tytułem alimentów kwoty po 300 złotych miesięcznie począwszy od dnia 1.07.2013 r. płatnej do dnia 15 każdego miesiąca z góry wraz ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności oraz o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew J. C. wskazał, że nie uznaje roszczeń powódki w żadnej części.

W toku postępowania powódka wskazała, iż zgodziłaby się na alimenty w wysokości po 200 zł miesięcznie. Pozwany podtrzymał swoje stanowisko i wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy w Lesznie wyrokiem z dnia 12 marca 2014 roku w punkcie I. powództwo oddalił, w punkcie II. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa, w punkcie III. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lesznie na rzecz adwokata L. M. kwotę 600 zł, w tym VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

### ***Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania Sądu pierwszej instancji:***

Strony zawarły związek małżeński w dniu 12 kwietnia 1986 r. Wyrokiem Sądu Okręgowego w P.z dnia 7 listopada 2012 r., w sprawie XIII C (...)małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód z wyłącznej winy J. C.. Postanowieniem z dnia 14 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w L.w sprawie XI Ns (...)dokonał podziału majątku wspólnego stron. W postanowieniu tym Sąd ustalił, iż w skład majątku wspólnego stron wchodzi mieszkanie położone w M.przy ul. (...); prawo własności nieruchomości gruntowej w M.o powierzchni 0.01.11 ha; samochód osobowy marki V. (...)i samochód osobowy marki T. (...). Sąd ustalił, iż udziały stron są równe i dokonał podziału majątku w ten sposób, że na wyłączną własność U. Ł.(wówczas C.) przyznał samochód osobowy marki T. (...), a J. C.pozostałe składniki majątku z obowiązkiem spłaty na rzecz U. Ł.kwoty 100.000 zł płatnej w dwóch ratach pierwsza do 30.06.2013 r., a druga do 31.12.2013 r. U. Ł.w czasie trwania małżeństwa zamieszkiwała z pozwanym i jego rodzicami oraz pełnoletnią córką. Pozwany w czasie całego małżeństwa pracował w firmie (...) S.A.w P.z miejscem pracy w cukrowni w M.. Z tego tytułu otrzymywał wynagrodzenie w wysokości około 3.200 zł netto miesięcznie. Powódka pracowała na nocną zmianę w Gminnej Spółdzielni (...)w M.ze średnim wynagrodzeniem 1.400 zł netto miesięcznie. W czasie trwania małżeństwa gospodarstwem domowym zajmowała się w dużej mierze matka pozwanego, która nie pracowała. Powódka pomagała prowadzić to gospodarstwo, jednak większość czynności w domu wykonywała matka pozwanego. Już wtedy rodzice pozwanego, a w szczególności jego ojciec, z uwagi na swój stan zdrowia wymagali opieki i częstych wizyt lekarskich, czym zajmował się pozwany i to on w dużej mierze ponosił koszty związane z przejazdami do lekarzy. Koszty utrzymania mieszkania ponosił wyłącznie J. C.z uzyskiwanego przez siebie wynagrodzenia, ponadto przekazywał on powódce kwotę około 700 zł miesięcznie na potrzeby rodziny. Powódka za swoje zarobione pieniądze w niewielkim stopniu partycypowała w kosztach utrzymania domu, a zarobione pieniądze wydatkowała w większości na własne potrzeby. Koszty wesela córki stron w wysokości 20.000 zł zostały sfinansowane ze środków zaoszczędzonych z pensji pozwanego. U. Ł.po wyprowadzeniu się do najmowanego mieszkania zmuszona była opłacać czynsz w wysokości 200 zł i ponosiła również koszty rachunków w kwocie około 200 zł. Powódka zajmowała to mieszkanie do 2013 r. W tym czasie pozwany spłacił powódkę w łącznej kwocie 100.000 zł (obowiązek orzeczony w postępowaniu o podział majątku wspólnego). Powódka za uzyskane pieniądze kupiła sobie mieszkanie. Aktualnie U. Ł.pracuje w tym samym miejscu, co w czasie trwania małżeństwa, uzyskuje wynagrodzenie w kwocie średnio ponad 1.500 zł netto miesięcznie, które to wynagrodzenie stanowi jej jedyny dochód. Powódka ponosi następujące miesięczne wydatki: 32 zł za mieszkanie; 160 zł gaz w okresie zimowym (a mniej w okresie letnim), prąd 42 zł; śmieci 15 zł; woda 16 zł; prąd na korytarzu 15

zł; telefon 80 zł; paliwo 200 zł; abonament RTV 19 zł; lekarstwa ok. 150 zł (w związku z chorobą kręgosłupa, nerwów, nerek i żyłakami). Pozostała część pieniędzy przeznaczana jest na bieżące konieczne wydatki – jedzenie, odzież. Sytuacja materialna powódki w stosunku do czasu przed rozводом zmieniła się w ten sposób, że aktualnie sama jest zmuszona opłacać koszty utrzymania mieszkania, co wcześniej robił pozwany, jak również nie uzyskuje już pieniędzy od pozwanego w kwocie 700 zł, które przeznaczała na własne potrzeby oraz potrzeby rodziny. Jej wydatki finansowane są aktualnie z jej pensji, którą wcześniej w dużej części przeznaczała tylko na własne potrzeby. Pozwany zamieszkuje w tym samym mieszkaniu, co przed rozводом. Mieszka z rodzicami, którzy utrzymują się wyłącznie z emerytury ojca, są schorowani - szczególnie ojciec i wymaga on opieki i częstych wizyt u lekarza, co generuje dodatkowe koszty związane z kosztem dojazdu, a które to koszty ponosi pozwany oraz wyższym kosztem zużycia energii w związku z urządzeniem ojca do tlenoterapii. Córka stron wyprowadziła się po zawarciu małżeństwa. Pozwany pracuje w tym samym miejscu pracy, co w czasie trwania małżeństwa. Z tytułu zatrudnienia pozwany uzyskuje wynagrodzenie w przedziale między 2.800 a 3.200 zł netto miesięcznie. Jego obciążenia związane z utrzymaniem mieszkania wynoszą: 450 zł, ponadto ponosi on następujące miesięczne wydatki: gaz 53 zł; prąd 190 zł; Internet 49 zł; telewizja 44,90 zł; telefon 60 zł; paliwo 300 zł, lekarstwa 150 zł (w związku z przepukliną, kamicą nerkową, nerwami). Pozwanego obciążają także koszty podatku od nieruchomości w kwocie 250 zł rocznie, ubezpieczenie samochodu w kwocie 1.000 zł rocznie, przegląd techniczny samochodu w kwocie 100 zł rocznie. Sytuacja materialna pozwanego zmieniła się na gorszą po podziale majątku stron z uwagi na konieczność spłaty powódki. Pozwany zaciągnął pożyczkę z kasy zapomogowo pożyczkowej w kwocie 9.000 zł (którą spłaca po 900 zł miesięcznie), pożyczkę od rodziców w kwocie 30.000 zł oraz pożyczkę od siostry w kwocie 20.000 zł, a nadto pożyczkę z Banku (...)w kwocie 10.000 zł (którą spłaca po 970 zł miesięcznie). Łączne zobowiązania pozwanego związane z samym utrzymaniem, z pominięciem kosztów wyżywienia i ubioru, przekraczają kwotę 1.000 zł miesięcznie, do tego należy doliczyć koszt wyżywienia w kwocie 500 zł, które pozwany przekazuje swojej matce. Pozwanemu pozostaje więc niewielka kwota, z której finansuje spłatę pożyczek zaciągniętych, by w terminie spłacić powódkę. Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w na podstawie: wyroku rozwodowego z dnia 7.11.2012r. w aktach XIII C (...)Sądu Okręgowego w P.(...)Wydział Cywilny w L., postanowienia Sądu Rejonowego w Lesznie Wydział Zamiejscowy w R.z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. akt XI Ns (...) decyzji Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w M.z dnia 11 kwietnia 2013 r., zaświadczenia Gminnej Spółdzielni (...)z dnia 8 kwietnia 2013 r., odpisu skróconego aktu małżeństwa stron, zaświadczenia lekarskiego z dnia 12 kwietnia 2013 r., zaświadczenia lekarskiego z dnia 16 sierpnia 2013 r., potwierdzenia odbioru spłaty, wypisu z treści orzeczenia z dnia 3.04.97 r., orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Wskazał, że dowody w postaci dokumentów nie były kwestionowane przez strony postępowania, a także Sąd nie znalazł podstaw by podważać ich autentyczność lub wiarygodność z urzędu. Sąd pierwszej instancji dał wiarę zeznaniom stron. Przesłanki roszczeń alimentacyjnych między rozwiedzionymi małżonkami normuje art. 60 k.r.o. Zgodnie z treścią art. 60 § 2 k.r.o. jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku. Przepis ten nie daje małżonkowi niewinnemu prawa do równej stopy życiowej z małżonkiem zobowiązanym, lecz daje mu prawo do bardziej dostatniego życia poprzez przyczynianie się małżonka winnego rozkładu pożycia do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb niewinnego, choćby ten nie znajdował się w niedostatku. Kryterium dla określenia obowiązku określonego w art. 60 § 2 k.r.o. jest porównanie sytuacji materialnej małżonka niewinnego w jakiej znajduje się po rozwodzie, z sytuacją materialną jaką powinien mieć, gdyby małżeństwo trwało nadal. Przyznanie alimentów na rzecz byłego małżonka nie ma charakteru obligatoryjnego, albowiem przez użycie słów "sąd może orzec", ustawodawca dał wyraz pewnej swobodzie sędziowskiej, która pozwala na oddalenie powództwa wyjątkowo, gdy będą przemawiały za tym konkretne, ważne powody, nawet jeśli inne przesłanki w art. 60 § 2 k.r.o. by zaistniały. W przypadku alimentów na małżonka nie znajduje zastosowania zasada równej stopy życiowej, małżonek uprawniony nie może żądać wyrównania stopnia poziomu życia do tego jaki po rozwodzie prowadzi jego były małżonek, ale ogranicza się to jedynie do usprawiedliwionych potrzeb małżonka uprawnionego. Zdaniem Sądu pierwszej instancji sytuacja majątkowa powódki nie doznała istotnej zmiany w porównaniu z sytuacją, w jakiej powódka znajdowałaby się, gdyby rozwodu nie orzeczono. Finansowym ciężarem prowadzenia gospodarstwa domowego stron w czasie trwania ich małżeństwa był obciążony niemalże w całości pozwany. To J. C. ponosił koszty utrzymania mieszkania, płacił za media,

a nawet dawał powódce pieniądze na jej potrzeby i potrzeby rodziny. Powódka mimo tego, iż również pracowała, to jednak swoje wynagrodzenie przeznaczala głównie na własne potrzeby. Po rozwodzie powódka przestała otrzymywać od pozwanego pieniądze, a także spadł na nią ciężar utrzymania własnego mieszkania. Sąd Rejonowy wskazał, że przyzwyczajenia powódki z czasów trwania małżeństwa, kiedy pozwany finansował wszystkie wspólne potrzeby, nie mają istotnego wpływu, albowiem przy ustalaniu, czy doszło do istotnego pogorszenia sytuacji materialnej małżonka niewinnego, nie ma znaczenia jak faktycznie wyglądało życie stron z czasu trwania ich małżeństwa, a więc nie mają znaczenia pewne przyzwyczajenia, ale znaczenie ma to, jak pod kątem art. 27 k.r.o. każdy z małżonków powinien przyczynić się do zaspokajania potrzeb rodziny. Pozwany przeznaczal na potrzeby rodziny całe swoje wynagrodzenie, tylko z jego wynagrodzenia opłacane było mieszkanie, a nawet wesele córki stron, ponadto przekazywał on z tego wynagrodzenia pieniądze powódce na jej własne potrzeby i potrzeby rodziny - na wyżywienie, natomiast ze strony powódki partycypowanie w potrzebach rodziny było niewielkie jak na jej możliwości, albowiem U. Ł. już wtedy otrzymywała wynagrodzenie netto w kwocie około 1.400 zł. W ocenie Sądu Rejonowego powódka w czasie trwania małżeństwa powinna była również przyczynić się, z uzyskiwanego wynagrodzenia, do zaspokajania potrzeb rodziny i to w większym stopniu niż to czyniła w rzeczywistości i niezależnie od tego, że pozwany uzyskiwał znacznie wyższe wynagrodzenie. W toku sprawy powódka starała się raczej nie zaznaczać tego, że w czasie małżeństwa pracowała, gdyż zarobione pieniądze przeznaczala na potrzeby własne a nie potrzeby wspólne. Przy ocenie "pogorszenia", czyli przy porównywaniu - położenia materialnego współmałżonka niewinnego przed rozwodem z jego położeniem po rozwodzie - Sąd powinien brać pod uwagę tę sytuację materialną, jaką małżonka niewinny w czasie trwania małżeństwa powinien był mieć zgodnie z przepisami (art. 23 i art. 27 k.r.o.), a nie tę, jaką faktycznie miał (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1998 r. w sprawie I CKN 498/97, opubl. LEX nr 83803) - a taka sytuacja zdaniem Sądu I instancji miała miejsce w niniejszej sprawie, bowiem powódka jeszcze w czasie trwania małżeństwa winna w większym stopniu przyczynić się do zaspokajania potrzeb swojej rodziny. Tymczasem powódka ograniczala partycypowanie w potrzebach rodziny ze swojej strony, gdyż była przyzwyczajona, że robił to za nią niemalże w całości jej były mąż. To, że powódka w chwili obecnej musi ponosić koszty utrzymania mieszkania, które i tak są symboliczne, bo średnio zamykają się w kwocie 300 zł oraz koszty wyżywienia i inne konieczne wydatki (a także wydatki, które wzrosły bez uzasadnienia po rozwodzie np. paliwo, które wcześniej, i to wraz z córką, zużywała za kwotę 100 zł oraz wydatki na telefon, które wcześniej ograniczaly się do kwoty 25 zł, a po rozwodzie wynoszą 80 zł), nie oznacza istotnego pogorszenia jej sytuacji, gdyż już w czasie trwania małżeństwa powódka winna była partycypować w tych kosztach. Zdaniem Sądu Rejonowego rozwód nie pociągnął istotnego pogorszenia sytuacji materialnej powódki oraz nie doszło również do istotnego zwiększenia usprawiedliwionych potrzeb powódki, a powódka własnymi silami jest w stanie zaspokoić swoje potrzeby. Jest ona osobą stosunkowo młodą, pracującą. Ponadto art. 60 § 2 k.r.o. nie znajduje zastosowania obligatoryjnie, a zatem Sąd nie musi zasądzać alimentów, jeśli okaże się, że występują ku temu ważne powody - a takie powody występują w niniejszej sprawie. Pomimo, że pozwany otrzymuje wynagrodzenie w zbliżonej wysokości jak przed rozwodem, to jednak w całości jest ono konsumowane przez konieczne wydatki, których nie może on ani uniknąć ani umniejszyć i aktualnie pozwany nie stać na jakiegokolwiek oszczędności. Pozwany zaciągnął bowiem pożyczki na spłatę zobowiązań wobec powódki z tytułu podziału majątku wspólnego i do czasu kiedy pozwany dokona spłaty tych pożyczek, to jego sytuacja materialna będzie na tyle zła, że nie będzie mógł on sobie pozwolić na jakiegokolwiek oszczędności, z trudem zaspokajając swoje podstawowe potrzeby. Choć przepis art. 60 § 2 k.r.o. wprost nie wskazuje, że należy uwzględnić możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego, to jednak ocena tych możliwości wydaje się oczywista, albowiem nie można małżonka zobowiązanego pozbawić środków do życia. Uwzględniając zakres usprawiedliwionych potrzeb powódki i możliwości zarobkowe pozwanego Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo, wskazując, że granicą obowiązku alimentacyjnego są zawsze możliwości zarobkowe zobowiązanego, choćby w tych granicach nie zostały zaspokojone wszystkie potrzeby uprawnionego. Jednocześnie podniósł, że przy ustalaniu obowiązku alimentacyjnego w stosunku do rozwiedzionych małżonków nie znajduje zastosowania zasada równej stopy życiowej. W niniejszej sprawie pozwany wykorzystuje swoje możliwości zarobkowe w należyтым zakresie, a jego całe wynagrodzenie jest konsumowane na konieczne wydatki, przynajmniej do czasu spłaty pożyczek i nie może sobie pozwolić na umniejszenie tych wydatków, a tym samym nie stać go na zaoszczędzenie jakiegokolwiek kwoty aby uiszczać alimenty na rzecz byłej żony. Kosztami postępowania Sąd Rejonowy obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniosła powódka, zaskarżając w całości wyrok Sądu Rejonowego w Lesznie Wydział Zamiejscowy w R. z dnia 12 marca 2014 r.

Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 60 § 2 k.r.o. przez jego niewłaściwe zastosowanie, w sytuacji gdy rozwód między stronami pociągnął za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej powódki, a nadto że pogorszenie tej sytuacji materialnej winno być oceniane nie tylko w chwili rozwodu, ale w każdorazowej sytuacji uprawnionej osoby,
2. naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na wynik sprawy, tj. przepisu art. 233 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 228 k.p.c., polegające na newszechstronnym rozważeniu zebranego materiału oraz czynieniu ustaleń faktycznych w sposób daleki od zasad doświadczenia życiowego, w oparciu o fakty uznane przez Sąd za notoryjne wbrew rzeczywistej wiedzy społeczeństwa oraz na podstawie przyjmowanych a priori założeń, nie mających uzasadnienia w materiale dowodowym.

Mając na uwadze powyższe, powódka wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie XIII Wydział Rodzinny i Nieletnich, poprzez zasądzenie od pozwanego J. C. na rzecz powódki U. Ł. renty alimentacyjnej w kwocie 300 zł miesięcznie, począwszy od dnia 1.07.2013 r., płatnej do 15. dnia każdego bieżącego miesiąca z góry, wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności każdej renty alimentacyjnej,
2. obciążenie pozwanego kosztami postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa,
3. obciążenie pozwanego kosztami postępowania sądowego I i II instancji ewentualnie:
4. uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania w tym zakresie.

W odpowiedzi na apelację pozwany J. C. wniósł o oddalenie apelacji powódki w całości oraz o zasądzenie kosztów pełnomocnictwa z urzędu nie zwróconych przez pozwanego nawet w części.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Apelacja okazała się zasadna.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowił przepis art. 60 § 2 k.r.o. Przepis ten stanowi o tzw. rozszerzonym obowiązku alimentacyjnym tego małżonka, który w wyroku rozwodowym został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Jego przesłanką jest ustalenie, że rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego. W okolicznościach niniejszej sprawy powódka jako małżonek niewinny wskazywała, że rozwód pogorszył jej sytuację materialną. Pogorszenie sytuacji materialnej polegało na zmniejszeniu ilości środków do dyspozycji powódki, jak i na zwiększeniu jej usprawiedliwionych potrzeb.

Istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego jest niezbędną przesłanką zasądzenia alimentów na jego rzecz od małżonka uznanego za wyłącznie winnego rozkładu pożycia – art. 60 § 2 k.r.o. (wyrok SN z dnia 11 lipca 1997 roku IIICKN 277/97 Lex polonica nr 1934224). Ocena czy nastąpiło istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, zależy od porównania sytuacji, w jakiej niewinny małżonek znalazł się na skutek orzeczenia rozwodu, z sytuacją w jakiej znajdowałby się, gdyby rozwodu nie orzeczono i gdyby pożycie małżonków funkcjonowało prawidłowo (wyrok SN z dnia 7 maja 1998 roku IIIICKN 186/98 Lex Polonica nr 1629648).

Wskazać należy, iż pogorszenie sytuacji materialnej byłego małżonka, domagającego się zasądzenia alimentów na podstawie art. 60 § 2 k.r.o. może polegać na zmniejszeniu się ilości środków stojących do dyspozycji małżonka

niewinnego, jak również na zwiększeniu się jego usprawiedliwionych potrzeb. Przy czym pogorszenie to musi wystąpić na skutek rozwodu. Ujawnienie się skutków określonych w art. 60 § 2 k.r.o., nawet po wielu latach, może uzasadniać uwzględnienie powództwa, ale tylko w razie ustalenia, że skutki te są następstwem rozwodu, a nie zostały spowodowane innymi przyczynami (wyrok SN z dnia 15 lipca 1999 roku (...)415/99 Lex Polonica nr 390715, wyrok z dnia 15 lipca 1999 roku (...)(...) niepublikowany).

W celu ustalenia sytuacji stron Sąd odwoławczy, na podstawie art. 382 k.p.c., przeprowadził dowody z dokumentów w postaci: zeznania podatkowego PIT-37 za 2013 r. U. Ł. oraz zeznania podatkowego PIT-37 za 2013 r. J. C.. Na podstawie wyżej wskazanych dokumentów ustalono, że powódka w 2013 r. uzyskała przychód w wysokości 24.889,80 zł, natomiast pozwany w roku 2013 uzyskał przychód w wysokości 57.382,41 zł. Powódka z tytułu wynagrodzenia za pracę uzyskuje miesięczne wynagrodzenie w kwocie 1.500 zł netto, które to wynagrodzenie stanowi jej jedyny dochód. Miesięczne wydatki powódki kształtują się następująco: 284 zł koszty utrzymania mieszkania (32 zł – składka administracyjna, 160 zł – gaz, 42 zł – prąd, 15 zł – śmieci, 16 zł – woda, 15 zł prąd na korytarzu, 19 zł – abonament RTV), 150 zł lekarstwa, 200 zł paliwo, 33,33 zł ubezpieczenie, 300-400 zł żywność, 150 zł odzież, 100 zł środki czystości, 80 zł telefon. Łączny, miesięczny koszt utrzymania powódki wynosi 1.297,33 zł – 1.397,33 zł. Z kolei pozwany z tytułu zatrudnienia uzyskuje wynagrodzenie w wysokości 3.900 zł netto miesięcznie. Jego miesięczne obciążenia wynoszą: 787,40 zł koszty utrzymania mieszkania (450 zł – czynsz, 53,50 zł – gaz, 190 zł – prąd, 49 zł – Internet, 44,90 zł – telewizja), 60 zł telefon, 500 zł żywność, 300 zł paliwo, 150 zł lekarstwa, 83,33 zł (1.000 zł/12 mc) ubezpieczenie samochodu, 8,33 zł (100 zł/12 mc) przegląd techniczny samochodu, 20,83 zł (250 zł/12 mc) podatek od nieruchomości. Łączny, miesięczny koszt utrzymania pozwanego wynosi 1.909,89 zł. Z uwagi na podział majątku wspólnego stron i obowiązek spłaty na rzecz U. Ł. kwoty 100.000 zł, pozwany zaciągnął pożyczkę z kasy zapomogowo pożyczkowej w kwocie 9.000 zł (którą spłaca po 900 zł miesięcznie), pożyczkę od rodziców w kwocie 30.000 zł, pożyczkę od siostry w kwocie 20.000 zł oraz pożyczkę z Banku (...) w kwocie 10.000 zł (którą spłaca po 970 zł miesięcznie).

W ocenie Sądu Okręgowego sytuacja majątkowa powódki doznała istotnej zmiany z sytuacją, w jakiej powódka znajdowałaby się, gdyby rozwodu nie orzeczono. Otrzymywane przez powódkę wynagrodzenie za pracę w kwocie 1.500 zł jest prawie w całości przeznaczone na jej podstawowe potrzeby, które w stosunku miesięcznym wynoszą 1.297,33 zł – 1.397,33 zł. Powódka nie znajduje się w niedostatku, jednakże przepis art. 60 § 2 k.r.o. stanowi o tzw. rozszerzonym obowiązku alimentacyjnym tego małżonka, który w wyroku rozwodowym został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Kryterium jakie należy zastosować rozstrzygając w oparciu o art. 60 § 2 k.r.o. musi bezwzględnie odnosić się do sytuacji materialnej w jakiej powódka znajdowałaby się, gdyby strony nadal były małżeństwem do sytuacji finansowej, która powstała obecnie.

Sąd Rejonowy za kluczowe uznał, iż przy ustalaniu, czy doszło do istotnego pogorszenia sytuacji materialnej małżonka niewinnego znaczenia ma jak faktycznie wyglądało życie stron z czasu trwania ich małżeństwa tj. czy powódka w ramach swoich możliwości zarobkowych przyczyniała do zaspokajania potrzeb rodziny. W realiach niniejszej sprawy strony przyjęły taki model funkcjonowania rodziny, w którym to na pozwanym, który dysponował i w dalszym ciągu dysponuje znacznie lepszymi możliwościami zarobkowymi, spoczywał przeważający ciężar utrzymania rodziny, zaś na powódce pozostałe obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz wychowywaniem dzieci. Zarówno w trakcie trwania małżeństwa, jak i obecnie powódka pracowała w G. S. w M.. Powódka również partycypowała w kosztach utrzymania rodziny, swoją pensję wydatkowała m.in. na żywność czy zakup firanek. Tym samym nie sposób przyjąć, iż całość dochodu uzyskiwanego przez powódkę była przeznaczana wyłącznie na potrzeby U. Ł.. Dodatkowo pozwany co miesiąc przekazywał powódce kwotę 700 zł na wydatki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Były to środki na utrzymanie rodziny, co wynikało z samego oświadczenia pozwanego.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd meriti w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie. Zebrany w aktach sprawy materiał jest rzetelny, kompletny, pozwala na wydanie rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy natomiast w sposób nieprawidłowy wyprowadził z ustalonego stanu faktycznego wnioski stanowiące podstawę rozstrzygnięcia. Nie sposób bowiem zgodzić się z Sądem pierwszej instancji, który stwierdził, że sytuacja

majątkowa powódki nie doznała istotnej zmiany w porównaniu z sytuacją, w jakiej powódka znajdowałaby się gdyby rozwodu nie orzeczono.

Pozwany w trakcie trwania małżeństwa osiągał znacznie wyższe wynagrodzenie, tj. 3.200 zł – 3.500 zł, obecnie uzyskuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 3.900 zł. Już z samego porównania wysokości wynagrodzeń stron widoczna jest duża dysproporcja. Nie ulega wątpliwości, iż sytuacja materialna powódki, na skutek orzeczonego rozwodu uległa znacznemu pogorszeniu. Gdyby nie doszło do rozwiązania małżeństwa stron, małżonkowie dysponowaliby wspólnie obecnie kwotą ok. 5.000 zł, a zatem na osobę przypadałaby kwota rzędu 2.500 zł. Córka stron, która była na utrzymaniu rodziców, w trakcie rozwodu stron zawarła związek małżeński. Sąd odwoławczy podkreśla, że przy zastosowaniu instytucji zawartej w art. 60 § 2 k.r.o. małżonkowi nie przysługuje równa stopa życiowa, jednakże ma on prawo do bardziej dostatniego życia, aniżeli balansowanie na granicy niedostatku. Biorąc pod uwagę, iż wyłączną winę za rozpad małżeństwa ponosi pozwany, a miesięczne dochody powódki wynoszą jedynie 1.500 zł, to należy stwierdzić z całą stanowczością, że powódka ma prawo do bardziej dostatniego życia. Wynagrodzenie bowiem powódki pozwala jej zaspokoić jedynie usprawiedliwione, konieczne potrzeby. Nie pozwala natomiast na utrzymanie standardu jaki miała powódka w trakcie trwania związku małżeńskiego. W ocenie Sądu Okręgowego uzasadnione jest zasądzenie na rzecz powódki alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie, która to kwota pozwoli jej zaspokoić inne potrzeby (poza podstawowymi), przykładowo: kultura, rozrywka, wakacje.

Podkreślenia wymaga również, że możliwości finansowych pozwanego nie można oceniać przez pryzmat zaciągniętych pożyczek mających na celu spłatę powódki. Strony niniejszego postępowania w sprawie o podział majątku wspólnego uzgodnili taki sposób podziału dorobku, że pozwany dokona spłaty na rzecz powódki kwoty 100.000 zł w dwóch ratach pierwsza do 30.06.2013 r., a druga do 31.12.2013 r. Pozwany zaproponował właśnie taki sposób podziału majątku wspólnego stron. Wskazać należy, że sposób dokonania spłaty można było uregulować na bardziej korzystnych warunkach dla pozwanego bądź też dokonać podziału w inny sposób. By zmniejszyć dolegliwość spłaty strony przykładowo mogły umówić się na mniejszą wysokość raty z jednoczesnym wydłużeniem czasu na spłatę. Marginalnie wskazać należy, że w wyniku podziału pozwanemu został przyznany lokal mieszkalny o powierzchni 71,7 m<sup>2</sup>, nieruchomości gruntowa o powierzchni 0,0111ha, samochód osobowy marki V. (...), natomiast powódce został przyznany samochód osobowy marki T. (...) i spłata w wysokości 100.000 zł.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie płatnych do dnia 15 każdego miesiąca począwszy od dnia 1 lipca 2013 r. wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z kwot.

Zmiana rozstrzygnięcia Sądu I instancji pociągała za sobą zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu, o których Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., obciążając nimi pozwanego jako stronę przegrywającą. Na koszty złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 600 zł (§ 6 a ust. 1 pkt 11 w zw. z §6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu Dz.U. z 2013 r., poz. 490). Sąd jednocześnie nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lesznie kwotę 180 zł tytułem opłaty od pozwu na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w postępowaniu cywilnym.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108§1 k.p.c. oraz art. 98 § 1 i 3 k.p.c., także stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty poniesione przez powódkę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 300 zł ustalone w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. § 6 a ust. 1 pkt 11 w zw. z §6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lesznie kwotę 180 zł tytułem opłaty od apelacji na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w postępowaniu cywilnym. Jednocześnie na podstawie §13 ust 1 pkt 1 w zw. z §7 pkt 11 oraz §2 ust. 3 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przyznał pełnomocnikowi z urzędu pozwanego adwokatowi L. M. wynagrodzenie w kwocie 73,80 zł brutto.

/-/ B. Łagodzińska/-/ A. Lewandowska/-/ A. Śliwa